

✠ POMHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

11. číslo

Budyšin, nowembr 1959

Lětnik 10

Hrono za nazymnik 1959

Ja so tebi dzakuju, Knježe, zo sy na mnje hněwny był, a twój hněw je so wobročil a tróštujeteš mje.

Jezajas 12, 1

Njeje to spodziwny dzak při začatku našeho hrona? Njeje to mjerzaca wěc, hdyž je něchtó hněwny był na nas? A profeta so za to dzakuje!

A dale: Njeje tež to spodziwne, zo so Bóh na nas hněwa? Hódzi so to zwjazać z jeho bójskim byćom a wašnjom? Njemjenujemy jeho Boha l u b e h o Knjeza?

Moji lubi, my wopak wo Bohu myslimy, hdyž so nam zdawa, zo je wón j e n o ž lubozny, přećelny, dobroćiwý Knjez, kiž by z wěštej słabosću přeco zaso swojej woči zamknył před hrěchami a zlóscemi čłowjekow! W psalmje drje steji: „Smilny a hnadny je Knjez, sćerpliwy a wot wulkeje dobroty“ (103, 8), ale štož dale čita w samsnym psalmje, tón namaka, zo wón tutu swoju smilnosť a dobroćiwosć wopokazuje tym. „kotřiž so jeho boja“, kaž je tam někotre razy pisane. A swjaty Pawoł jara chutnje w lisće na Rómskich praji, zo „budže Boži hněw z njebjes zjewjeny na wšu bjezbóžnosť a njeprawdosć ludźi, kotřiž prawdu z njeprawdosću zadžerža“ (1, 18). A hdyž nětko na kóncu cyrkwinskeho lěta swjećimy wopomnjeće našich zemrětych a myslimy na zańdženje wšeho žiwjenja a na kónc wšitkich wěcow, damy sebi prajić wot psalmskeho spěwarja: „To čini twój hněw, zo my tak zahinjemy, a twoja surowosć, zo my tak nahle přeč dyrbimy“ (90, 8).

Haj, to je jedna strona Boha, kotruž njechamy a njesměmy zamjeljeć. Ale kak můžeme so za to dzakować? Hlejće, hdyž so Boži hněw zjewi, budže runje tak tež naša njeprawdosć zjewjena, a runje to wjedže nas k pokuće. Znajmjeńša ma to tak być za tajkich, kiž chcedža w tutych dnjach na

Kwětki na rowy

W duchu móžu našemu lubemu bratřej Pawolej rjany kwěćel na row stajić. Samo wot so mi podawaju najrjeńše, najkrasnišo wonjace kwětki. Ach, my smy jeho lubo měli, swojeho lubeho bratra. Ja stajnje k njemu horje zhladowach. Bóh běše jemu bohate dary dał, a wón bě je pilnje a swědomiće wužiwał. Hišće džensa, hdyž jeho wo snje wohladam — a to so husto stawa —, rozrěčuju so z nim, kaž to čini młodši bratr ze swojim staršim bratrom, a ja čakam na jeho radu. Wón drje je přećelny ze mnu, kaž to bywaše prjedy — ale wón mi njeradzi. Són rozplunje, a ja znowa wo njeho žaruju. 20. apryla 1946 je ze swěta wušoł. Běda wšěm 20. apryla wčerawše doby! Wopor jich hrěšneho přibójstwa je tež naš bratr, kotryž je sam tole zabłudzene přibójstwo stajnje z cyłej wutrobu zaccpěwał.

Hdže jeho čěto leži? Wjele stow kilometrow k ranju! Ale hdže? Hač bychmy tam hišće hórku namakali, pod kotrejž jeho čěto rozpada? Snano je hižo dawno zrunana, bjez křiža a kwětki. Ničo wo to! Wy wšitcy, kotřiž wy žarujeće wo svojich synow a bratrow a nje-móžeće k jich rowej přistupić, zo byšće jón ze wšej lubosću hladali a z kwětkami rjenje posadzeli, nje-mylće so: to njeje waša najwjetša zrudoba, zo jich row nimaće, ale zo jich wjace nimaće. Bychmy-li tež jich row pyšić móhli, naša zrudoba njeby wo ničo mjeńša byla. My wo nich žarujeće, zo je hróznobna wójna jich nam wzała. Božo, hnadny a smilny, zwarnuj nas před nowej wójnu!

prawe wašnje swjećić pokutny deń.

A jenož tak, po našej wopravdžitej pokuće, wobroći so Boži hněw, a w Jezusowym wobliču spóznamy Božu wulku lubosć, smilnosť a dobroćiwosć. A to je naš tróšt stajnje a wěčnje! La.

Što so runje ja wo swojeho bratra rudžu? Z kajkim prawom směm tu wo swojim stysku pisać? Dokelž budže tak někotryžkuli tute rjadki ze sylzotymaj woćomaj čitać a njebudže při tym na moju zrudobu spominać, ale sam na swoju. Za nich wšitkich ja rěču. Pójeće, chcemy hromadže žalosćić a plakać. Njeh so ničo svojich sylzow njehańbuje. Woni su našich sylzow hódni. Woni su sebi zaslužili, zo tež raz w swojim njeměrnym džěle, w roboće wšedneho dnja, přestanjemy a rucy do klina položiwši na nich spominamy. Naše rany drje so znowa při tym rozpukaju a krawja. Dajće jim tola krawić. Našim bratram je so wša krej ze žilow wulała, a my nochcyli ani swoje sylzy a wutrobine bolosće woprować? Njeh naše rany krawja ze zrudobu, ale nihdy ze zlóscu, z hidu a z njesmilnosť. Ból zrudoby je rjana, ale ból zasaklosće je samón jěd. Zasaklosće bolosće naćinja, te su hroznobne a hrěšne. My chcemy lubo měć čiču bół žarowanja. Lubosć njezabywa! Lubosć pyta za nowym zjednoćenjom, a lubosć Boža je nam tež nadžiju noweho, wěčneho žiwjenja dała. Naše žarowanje dyrbi nas k Bohu wjesć. Potom budže tež naša zrudoba nam k lepšemu služić.

Wutrobny dzak!

Lubje překwapilo mje je, zo je so mi na moju próstwu tak rjana ličba starych eksemplarow našeho wosadnika přepodała. Naši Serbja sej naše lopjeno lěta dolho chowaju. To je tola rjane znamjo, zo je jim „Pomhaj Bóh“ luby. Waša lubosć je nam najrjeńše myto za našu prócu! Nětk pak sće někotre svojich starych čisłow nam wotedali, zo bychmy my swój archiw wudospoľnić móhli. Mějće wutrobny dzak za tajku lubosć a woporniwosć! Waš redaktor.

Dónt najstaršeho serbskeho farskeho kubła

(Skónčenje)

Z wochěže wjedu durje nutř do wulkeje stwy, w kotrejž čeledź jědžeše a tež přebywaše, njeběše-li žaneho džěla. Rady pak někotři čeladni po wječeri twochnychu do wsy, zo bychy tam z čeladnymi druhich kublow pobesadowali, abo cuzy čeladni k nam. Z prawicy duri steješe wysoka polca za mloko. Durjam a polcy napřečo při scěnje běše wulke blido, za kotrymž čeledź jědžeše. Kóždy čeladnik měješe swoje wěste městno. Na lawkomaj, kotrež při scěnomaj wokoło blida steješej, sedžachu hóley, a to wotročk a pohonč na nawječornej lawce a srěńk a třećak na sewernej, napřečiwo stwiće: srěńca a mała sedžešej na jednej a třećakej napřečo a džowka na štwórtym boku blida sama na stólcu; z toho boka wona jědž na blido nošeše. Kóždy čeladnik měješe spody blida na swoim městnje pričinjeny kožany pask, na kotrymž wón lžicu, nóż a widlički chowaše. We stwiće jědžachu bur, burowka a džěći; to rěka burowka so nimale ženje njemóžeše na započatku zhromadneje jědže wobdžělic, dokelž měješe přeco hišće džělo w kuchinjě abo z předawanjom mloka, dokelž wjesni wobydlerjo, kotřiž po dejenju po mloko přichadžachu, hišće w chěži stejachu a mloko po litrach kupowachu, štož wšak běše rjany dobytk, dokelž so žane mloko hakle nietrjebaše do mlokarnje wozyc, kaž na kubłach w małych wjeskach. Do wobjeda wotročk čeledź hwizdaše a hwizdawku, zo by přišla so myć, a wobjed započá so 1/2 hodž. a skónči so zwjetša 1/2 hodž. (pozdžišo bě polna hodžina wotpočinka předpisana). Po jědži zestupachu so wšitcy čeladni we jstwě do koła a tež swójba stupi ze jstwički do wulkeje stwy, a nětko wšitcy ruce styknywši w modlitwje so za jědž džakowachu. K tomu so wosebita dołha modlitwa wužiwaše, kotruž wotročk započá a tamni čeladni husto hakle wuknychu. Wona je wočišćana w knihach „Domjacy wołtar“ 1906 str. 206 a 207 (modlitwa Přečowskich Křižanec a Hodžiskich Valtynec). Běše to připóznaca hódny skutk hospodarja, kiž so tež za dušine kublanje swojeje čeledže zamołwity čuješe. Běše pak po kóždym „landtagu“, hdyž nowa čeledź pričahny, tež čezko za nje-

ho, čeledź hakle na zhromadne blidowe modlitwy zwućić. Po času je so tutón křescijanski naložk minyl. Džensniši dzeń wšak so wjele krótshe modlitwy wužiwaju. — Wobjed běše jednory, ale dosahacy a strowy, tež mjaso někotre razy wob tydzeń. Jědžne šklě a talerje zwjetša najmlódša džowka po wobjedže woplókowaše, hdyž njeběše runje na polu třebna; hewak wowka abo mać.

Čeledź běše wša serbska, z wokolnych wsow, samo tež z pruskeje hole. Serbscy bě so rěčalo, serbscy so džělo kazalo. Pozdžišo so trochu mjenje čeledže trjebaše, hdyž běchu džěći bura wotrostli a wšelake nowe mašiny so wužiwachu. Nětkle tež wšelacy čeladni přichadžachu, kotřiž njeběchu serbskeje rěče mócní a so najradšo z wosobinskim předmjenom woľachu (nic wjace: wotročko, třećako, ale Fritz, Emma atd.). Čeledź so wotnaja na cyle lěto, a to wot 2. januara hač do 2. januara. Běše to „landtag“ abo krajny sejmski dzeń, na kotrymž so čeledź přećahowaše; na nim so njeđžělaše. Čeladnik pričahny z drjewjanej lódku, w kotrejž swoju drastu chowaše. Kóždy čeladny měješe čeladne knižki (Dienstbuch abo Gesindebuch), a bur dyrbješe kóž-

demu čeladnemu do knižkow zapisać, kak je so zadžeržal. Zwjetša so to sta z podobnymi słowami, na příklad: Inhaber dieses Buches hat bei mir vom 2. Januar 1894 als Mittelknecht gedient und hat sich während dieser Zeit treu, ehrlich und fleißig verhalten.

Jědž za čeledź běše zwopředka samsna, kajkuž bur ze swójbu jědžeše, jenož zo swójba bura we stwiće jědžeše, z kotrejež pak móžeše bur tež slyšeć, što čeledź rěčeše, a čeledź, što bur a džěći rěčachu, znajmjeńša, hdyž wótre rěčachu.

Rano stawaše so jara zahe, w lěcu w 4.00 hodž., w zymje w 5.00 hodž. Wotročk, kotrehož drje zwjetša bur woľaše, měješe čeledź woľać. Potom so džělaše (po picu so jědžeše, picowaše so, deješe so atd.) hač do 6.00 hodž. Po tym zo běchu čeladni so wumyli, so snědaše, w 9.00 hodž. běše swačina (1/2 hodžiny), 1 1/2 hodž. wobjed, w 4.00 hodž. zaso swačina, kotraž so, jeli zo bě čeledź abo čeladnik wonka, na polo abo luku donjese, kaž tež hižo dopódnja; wječor w 7.00 hodž. běše wječor. Po času, wosebje započatk našeho lětotka so tutón dołhi džělowy čas bóle a bóle příkrótsi (stawaše so pozdžišo, wosebje w zymje), a jědž bu wo wjele wonajša. — Najwjace džěla a starosće mě-

Woltar w Šprejcy

ješe burowka, kotraž mjez přenimi stawaše, a bu najpozdžišo hotowa, měješe trójce wob dzeń sobu dejić, mloko předawać: wšitko za swojbu, čeledź a skót wobstarać a warić. Naša mać měješe w jejnym času, wšednje warić za 20 ludźi (2 mandźelskeju, 9 dźeći, wowku, maćernu ćetu a 7 čeladnikow), potom tež wjele płokanja a wobstaranja z posleščemi. Njedawno zetkach na Hodzijskim kěrchowje wobstarnu žonu, kotraž mje hnydom spózna a běše prjeedy pola nas služila. Wona sama wot so z wobdźiwanjom, ale tež z wobzarowanjom na našu mać a jeje dźeła a starosćow polne žiwjenje spominaše.

Bur so w Budyskej, Hodzijskej a Klóštrskej wokolinje tón ratar mjenowaše, kiž měješe znajmjeńša 20 ha pódy a dweju konjow; poľbur tón, kiž měješe wokoło 10 abo 15 ha pódy abo 1 konja; mjeńši ratarjo so mjenowachu žiwnosćerjo. Džensa so kóždy ratar bur mjenuje, kiž sam swoju pódu wobdźěluje a móže so wot njeje žiwjeć a hdy by to jenož 5 ha bylo. Hdyž dyrbjachu burja prjedy chětro lutować a pilnje sobu dźělać, woni tola tam a sem swoje dźeći na wyše šule do města sćelechu, štož bě tehdy z wulkimi wudawkami zwjazane. Džensa su burja wjele lěpje žiwi a dźeći znajmjeńša mjeńšich burow so darmo na wyšich šulach kubłaja, jeli zo maja dary k tomu, čeledź mjenje dźěla a so wjele lěpje plaći. Čeledze pak je džensa docyla wjele mjenje; wjetše kubla maja same traktor a wšelake družiny mašinow a gratu. Tu a tam su džensa znajmjeńša mjeńši, zdźěla tež srěni, haž wulcy ratarjo do ratarskich prodrustwow zastupili a swoje wobsydnosće zhromadnje wobdźěluja tak, zo jich ratarstwo dóstawa socialistiski raz. Tak je so nětko tež ze starodawnym Hodzijskim „farskim“ kublom stało, kotrehož wobsedzerjo su wjele lětstotkow ze samsneho rodu byli. Člonojo ratarskeho prodrustwa tam nětkle dźěłaja.

Kř.

Wołamy přećela z ČSR

Před lětami bě přećel z ČSR Serbsku superintendenturu prosyl wo jedyn eksemplar našeho lopjena. Tehdom jemu tutu próstwu dopjelnić njemóžachmy, ale džensa bychmy to móhli, bychmy-li jeho napismo hišće měli.

Serbska superintendentura w Njeswaćidle.

Farar Jan Křižan-Klukšanski njebohi

Hdyž čłowjek z nimale 80 lětami zemrěje, njemóžemy wšak prajić, zo je nam přezahe wzaty. Nam pak bě nimo měry čezko, tutoho swěrneho bratra a Serba k rowej přewodźić.

Hdyž přińdžechu čuzy do Łužicy, kotřiž chcychu Serbstwo zeznać, ja kóždy króc tež do Klukša dojdźech. Jan Křižan běše Serb. Jeho narodna lubosć běše hórka radosć jeho žiwjenja. Nic krasne róže, ani luboznje wonjace fijałki ale njenahtadne, zaccpěte husace kwětki wón ze wšej swěru pytaše a je lubowaše z cylej ponižnej wutrobu džakowny.

Jan Křižan narodzi so 23. februara 1880 w Hodziju jako přenje mjez 9 dźěćimi serbskeju burskeju staršeju. Wšako nam runje w tutech čislach našeho „Pomhaj Boha“ wopisuje swój staršiski dom. Jako gymnasiast dźěše za našim wótčinom drom. Arnoštom Muku do Freiberka. Po duchownskich studijach w Erlangen a w Lipsku běše najprjedy za pomocneho duchowneho w Budestecach. Wot 1907 hač do 1916 bě za fararja w Kotecach. Na to běše 10 lět w Němcach a

wróci so 1926 do Serbow a bě nětk nimale 25 lět z fararjom Klukšanskeje wosady.

Njeboh Jan Křižan w swojej pilnosći a dokładnosći je nam spisał dobru knihu, kotruž je wudało lutherske serbske knihowne towarstwo: Ze Serbow zańdzenosće. Wón bě někotre lěta předsyda Domowiny a to runje w čezkim času.

Luby njeboh bratr Křižan bě wšón swój pohrjeb sam zarjadował, kěrluš wupytał a tekst postajił: Božo budź mi hrěšnikej hnadny (Luk. 18. 13). Njebohi chcyše z tym zadźěwać, zo njeby jeho wosoba w srjedzišću čelneho předowanja stala. Serbski superintendent je so po jeho přeću zložil. Wón rozpominaše, što dyrbjeli my jako Boži lud swětej do žórła noweho, dobrego žiwjenja być. Jako Serbja, kotřiž swoju řeč lubujemy, stejimy we wšelkich konfliktach. Předar při kašću ze serbskimi słowami wuzběhowaše pilnu a woporniwu narodnu lubosć Jana Křižana.

Nam so po swojim bratru styska, dokelž mějachmy jeho wutrobnje lubo.

Serbski misijonar z Małeje Boršće pola Eskimowcow

(Skónčenje)

Po třilětnej službje w Hoffenthalu dóstachmój w léce 1820 nadowk w Okaku služić. Tu wjedžeše naju luby Knjez do noweho, namaj dotal njeznateho pruwowanja. Towaršnosć mjez dźělačerjemi, kotraž běše hač dotal wšudžom tak rjana a spomožna, běše nětk jara zrudna. To traješe pjeć lět, w kotrychž mějachmój so zwučować w sebezapřewanju a w ponižnosći. Po 1825 so to polěpši a poslednje 7 lět běše dobry měř zwonka a znutřka.

Pódlu swojeho dušowpastyrského dźěła dyrbjach wjele twarić, a to wosebje w léčnych měsacach. Tak natwarichmy w lětach 1821 do 1827 nowu cyrkej, jene domske, twarjenje za naše čolmy a kólnju za Eskimowcow. W poslednich třoch lětach započach znawatwarjenje w Hebronje, kotryž tehdom hišće Kangatluksoak rěkaše, a widžach w léce 1830, kak so tam přenje twarjenje twarješe.

Wot tutoho časa pak čujachmój, kak mocy woteběraju a dla wšela-

kich chorosćow prašachmój so konferency staršich, hač njeby lěpje bylo, naju z dźěla wotwołać, zo njebychmój pozdžišo, hdyž budzemój za daloku jězbu do domizny přestaráj, bratram a sotram w Labradorje wobćežnaj byloj. W léce 1831 dóstachmój potom lube přeprošenje, zo bychmój so do Ewropy wróćiloj na wotpočink. Wróćohladajo na swoju službu mjez Eskimowcami, kotraž běše za mnje 34 lět trała a za moju žonu 19 lět, plakachmój sylzy hrěšnikow a prošachmój swojeho Knjeza a Zbóžnika, zo by namaj naju tysacore zmylki a skomdy wodał a ze swojej krwju zawdčěl. Z džakom spomínachmój na swoju hnadu a sćerpliwosć Zbóžnika.

Po bolostnym rozžohnowanju ze sobudźělačerjemi a z Eskimowcami podachmój so 16. 8. 1831 na plachtatu łódz w Okaku. A dokelž łódz přez Nain a Hoffenthal jedžeše, mějachmój skladnosć, tam so móć rozžohnować, hdžež běchmój tola prjedy služiloj. Wšo bě namaj zna-

te a woni znajachu naju wšitcy. Rucy sej zawdachmy, zo chcemy swojemu Zbóžnikkej swěrnj wostać hač do smjerće.

1. 10. 1831 dojdědchemy po do-
brej jězbje derje do Londona, a po-
dachmoj so dale do Ockbrooka.
Wšudžom naju bratřa a sotry lubo-
znje witachu.

Hižo w Londonje běše moja žo-
na trochu chorowata, ale w Ock-
brooku so z njej tak pohubjeňši, zo
dyrbjachmoj jězbu do Němskeje
spuścić, byrnjež bě so moja žona
jara wjeseliła, moju domiznu ze-
znać. Wona dale słabnješe, doniž
20. 3. 1834 čicho w dowěrje do za-
słužby našeho Zbóžnika njewusny.
Ja sebi horco přejach, zo by mój
kónc tež jónu był kaž jeje. Moja
zrudoba wo towaršku mojeho ži-
wjenja, kotraž bě 22 lět horjo a
wjesele ze mnu njesła, bě nje-
směrna.

Po smjerći swojeje žony dostach
dowolnosť, w Jendzelskej wostać.
Tuž běch sam za sebje živy, ale
mój luby Zbóžnik bě ze mnu.

W léce 1839 schorich céžko, a
wšitcy čakachu na moju smjerć.
Moja luba swakowa, Hilžbjeta
Wattersowa, přińdže ke mni a mje
swěru hladaše. Ja zaso wustro-
wich, a na moju próstwu wona
pola mnje wosta a pomhaše mi hi-
šće 15 lět dołho. Bóh Knjez chcył
jej wšu jeje swěru bohaće myto-
wać. 27. 12. 1854 tež wona čicho
wusny.

Wróćohladajo na swoje 85lětne
žiwjenje spóznavam, kak je hor-
dosć naša najwjetša a najstrašniša
njepřečelka. Wona je tež mje wjele
nadběhowala za čas mojeje misi-
onskeje služby, a sym jeje dla z ča-
sami hluchi byl za hlós swjateho
Ducha.

Derje tomu, kotryž je našeho lu-
beho Knjeza, svojeho smilneho
Zbóžnika spóznał a w jeho ranach
wšědnje tróšt a wučiscenje svojich
hrěchow namaka. Derje kóždemu,
kotryž we wěrje praji, kaž Wón na
křížu:

Dokonjane je.

Tak daloko powěsće, kaž je je
naš luby njeboh bratr sam ze swo-
jej ruku napisal.

*

21. 12. 1857 je Jurij Kmoch z
Małeje Boršće pola Hodžija 87 lět
a 2 měsacaj stary měrnje w Jen-
dzelskej wumrěl.

Mrějacomu běchu Knjezowe slo-
wo přiwołali: „Hlej, ja přińdu
bórže.“ Na to bě wón ze slabym
hlósom wotmolwil: „Hamjeń, haj.
Přińdź, Knježe Jezu!“

Hrodžišćo ma nowe zwony

Hdyž w léce 1926 nowe zwony z
Apoldy poswjećichmy, steješe w
„Serbskich Nowinach“ 22. měrca:

„Mysle a začuća jeneho wosad-
neho při poswěćenju nowych zwon-
ow w Hrodžišću

Dzeń radosće a wjesela
je za nas, luba wosada,
nětk skónčnje přišoł zaso.
Sej nowe zwony witamy
do Hrodžišća, je strowimy
w chutnym póstnym času.
Stejo tudy
wupyšene,
zwěncowane
je tu mamy.
Bohu džak a chwalbu damy.

So nětko horje pozběhnu
na našu wěžu wysoku,
swój hlós nam słyšeć dadža.
Njeh zaklinča do wosady
přez hórki a přez doliny
do serbskich wótcow kraja:
Bohu nětko
we wysokosći,
w krasnosći,
česć budž stajnje,
měr Wam, dobre spodobanje.

A tak njeh wone stražuja
nad wosadu, njeh wołaja
k tym swjatym Božim službam.
Dońž jónu pod jich zynkami
jow naše čěło w rowje spi,
hdyž běh je dokonjany.
Našu dušu,
pak njeh zwony
přewodžuja,
zawyskaja
k njebjú nam do wěčnoh' kraja.
W.“

16 lět smy tute tři zwony jenož
měli, potom dyrbjachmy je wšitke
zaso wotedać, zo bychu nacistojo z
nich granaty džělać móhli. Pola nas
wosta jenož stary zwón z léta 1826,
kotryž běše Bjedrich Grul lał a ko-
tryž běše hižo přěnu wojnu pře-
trał. Nětko jenički zwonješe: Rano,
připođnju, wječor, při křćenicach,
wěrowanjach, pohrjebach a k Bo-
žej službje. Běše zrudny čas.

Traješe zaso 16 lět, doniž njemó-
žachmy sej skónčnje nowe zwony
kupić. Tutón króć běchu najwaž-
niše prašenja: Kajke zwony? Wul-
ke abo małe? Mosazowe abo že-
lezne? A kelko? Bohu džak, zo to
jene běše přeco wěste: Naš stary
zwón nihdy nanihdy njepředamy.
A dokelž železne zwony měć noch-
cychmy, dyrbjachmy stare mosaz-
owe kupiće, kotrež so k našemu
staremu zwonej hodža. Za to trje-
bachmy nic jenož pjenjezy (te mě-
jachmy), ale tež a wosebje scérpli-

wosć (tu wjele ludži njeměješe).
Skónčnje pak so poradži.

Wot Głomača kupichmy sej no-
wy wulki zwón, kotryž je laty wot
Eěrlinka w Drježdžanach w léce
1900 a waži 652 kg, a wot Grün-
berka pola Wardawy kupichmy sej
nowy mały zwón, kotryž je laty
wot Jawka w Lipsku w léce 1875
a waži 177 kg. Přez to wisa naš
stary zwón w srjedziznje a waži
238 kg. Nowe zwony klinča g-b-d
a móžeš je hižo jara zdaloka słyšeć,
dokelž je naša wěža wysoka a wyše
toho tež wysoko steji.

Dokelž pak chcychmy sej swoje
nowe zwony hladać, mamy nětko
tež dwaj zwonaj za časnik, kotrež
hodžinu a štwórc hodžiny čepjetej,
jeden je z léta 1725 a wot mištra
Michała Weinholda w Drježdža-
nach laty, druhi pak z léta 1825 a
wot Bjedricha Grula w Małym
Wjelkowje laty. Klinčitej tak jas-
nje a luboznje, kaž hudžba zwo-
now na wěžach wulkich městow.

Hač je wosada spokojom, hišće
njewěm. Běchu tola wjele ludži,
kotřiž so nadžijachu, zo bychu no-
we zwony jara hluboki zynk měle.
Tym pak móžu jenož přiwołać:
Ewangelium rěka radostna powěsć.
Tuž móžeja tež naše nowe zwony
wótre a jasnje a radostnje klinčeć!

Minakał. Knjez duchowny Pjast-
ka (Feustel) je so z wudowu njeboh
fararja Bamža woženil. Mandž-
skimaj přejemy z cylej wutrobu
wšo dobre. Bóh Knjez chcył jeju
miłosćiwje přewodžeć po puću ži-
wjenja.

Hrodžišćo. Serbski superinten-
dent je tu 25. winowca 1959 na wi-
zitaciji pobyl. Němska wizitacija bě
tydžeń pozdžišo.

Hodžij. Wšelke serbske wosady
spominaju lětsa na 400 lět swojeje
reformacije. Hodžij tutón swjedzeń
wosebje swjedžeńsce wuhotowaše.

Drježdžany. Přichodne serbske
kemše budu 2. njedželu adwenta,
6. 12. 1959, w 15.30 hodž., w cyrkwi
swj. Marka (Markuskirche, Dres-
den-Pieschen). Předować budže far-
rar Šořta-Rakečanski.

Nakład Domowina. — Licenca č. 033
Wuchadza jónkróć za měsac. — Rjaduje
Konwent serbskich ewangelskich duchow-
nych. — Hłowny zamołwity redaktor:
superintendent G. Wirt - Njeswańdlski
Čišeć: III-4-9, Nowa Doba, čišćernja
Domowiny w Budyšinje